

Zadání na seminář MPV Ak. rok 2006/2007

Situace: dne 30. 9. 2005 minulého roku zveřejnil dánský deník Jyllandsposten dvanáct kreseb proroka Mohameda. Deník podal vysvětlení, že tyto kresby byly zamýšleny jako příspěvek do debaty o kritice Islámu a cenzuře. Následovaly výhrůžky ze strany muslimů, po kterých musel deník najmout ochranku na ochranu svých zaměstnanců. Redakce vydírání odmítla: “Žijeme v demokracii.”, řekl redaktor Juste, “Proto můžeme používat všechny novinářské techniky, které chceme. Satira je v této zemi akceptovatelná, a můžeme tvořit karikatury. Náboženství by nemělo klást žádné překážky tomuto druhu vyjadřování.” Muslimové tento názor nesdíleli a několik tisíc jich demonstrovalo proti zacházení s muslimy obecně a proti Mohamedovým karikaturám obzvláště. Karikatury byly znovu vytištěny v dalších denících ve více než 50ti evropských zemích, což vedlo k dalším protestům v muslimském světě.

Jedenáct zastupitelů muslimských zemí se rozhodlo zaslat protest dánskému premiérovi Andersovi Fogh Rasmussenovi. Očekávali omluvu deníku Jyllandsposten a porozumění muslimským citům k Mohamedovi. Vyzvali premiéra, aby hnal deník Jyllandsposten k zodpovědnosti za “urážku islámu ve jménu demokracie, lidských práv a svobody vyjadřování”. Premiér se proti požadavku postavil: “Je to otázka principu. Nesetkám se s nimi, protože z principů, na kterých je vybudována dánská demokracie, vyplývá, že k tomu není žádný důvod. Je základním principem naší demokracie, že premiér nemá kontrolu nad tiskem.”

Kritikové karikatur je popisují jako islamofobické, že jejich cílem bylo ponížít a marginalizovat muslimskou menšinu v Dánsku a že jsou manifestací neznalosti dějin západního imperialismu od kolonialismu až po současné konflikty na blízkém východě.

Zastánci karikatur tvrdí, že karikatury poukazují na důležitý problém v období islámského extremistického terorismu a že jejich otištění je legitimním výkonem svobody projevu. Rovněž poukazují na to, že podobné karikatury bývají otištěny i v souvislosti s jinými náboženstvími a že tudíž muslimové tímto nebyli nijak diskriminováni.

Otázky:

1. Která práva se v tomto případě střetávají?
2. Jaké druhy projevu znáte a jsou některé druhy chráněny více než jiné?
3. Mezi jaká práva (derogovatelná, nederogovatelná apod.) svoboda projevu patří?
4. Jaký je rozdíl mezi právem a svobodou?
5. Jaká kritéria musí naplnit limity svobody projevu, aby nedošlo k porušení čl. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod?
6. Jaké dva druhy projevu rozlišuje Evropský soud pro lidská práva ve věci *Lingens proti Rakousku*?
7. Existuje při výkonu kritiky nějaký rozdíl mezi kritizovanými kategoriemi osob? (např. známá zpěvačka a pachatel trestné činnosti).
8. Jaké argumenty byste uvedli pro a proti svobodě slova pro rasově motivované projevy?
9. Co je to doktrína volného uvážení států?
10. Jak se projevuje doktrína volného uvážení států ve věci *Jersild a Wingrove* (viz níže)?

Literatura

Povinná literatura

Hubálková, E.: Evropská úmluva o lidských právech a Česká republika, Praha: Linde, 2003.

Berger, V.: Judikatura Evropského soudu pro lidská práva, IFEC, 2003.

Judikatura Evropského soudu pro lidská práva

Wingrove proti Spojenému království, stížnost č. 19/1995/525/611, rozsudek ze dne 22. 10. 1996.

Handyside proti Spojenému království, stížnost č. 5493/72, rozsudek ze dne 7. 12. 1976.

Lingens proti Rakousku, stížnost č. 9815/82, rozsudek ze dne 8. 7. 1986.

Jersild proti Dánsku, stížnost č. 36/1993/431/510, rozsudek ze dne 22. 8. 1994.

Doporučená literatura

Bartoň, M.: Svoboda projevu a její meze v právu České republiky, Praha, Linde, 2002.

Herczeg, J.: Meze svobody projevu, Praha, Orac, 2004.